

نگاهی به آثار فیلم‌سازان خراسانی که با محوریت انقلاب اسلامی ساخته شده‌اند

پیشگامی مشهدی‌ها در سینمای انقلاب

گزارش

سینما یکی از ابزارهای مهم برای روایت وقایع و حوادث تاریخی و سرنوشت‌ساز محسوب می‌شود. ابزاری تأثیرگذار که به آسانی با مخاطب ارتباط برقرار می‌کند و زوایای پید و پنهان یک اتفاق را برای او به تصویر می‌کشد. بی شک یکی از وقایع مهم و سرنوشت‌ساز کشور ما پیروزی انقلاب اسلامی بوده که تا به امروز دستمایه ساخت آثار سینمایی بسیاری قرار گرفته‌است. فیلم‌سازان مشهدی هم جزو پیشگامان این عرصه بوده‌اند و اولین قدم‌ها را برای روایت وقایع مرتبط با انقلاب اسلامی برداشته‌اند. مسیری که آن‌ها آغاز کردند با آنکه در طی این سال‌ها با فراز و فرودهای بسیاری روبه‌رو بوده، همچنان ادامه دارد، به طوری‌که با گذشت بیش از چهل سال از پیروزی انقلاب اسلامی می‌بینیم، سینماگران آثار متفاوتی را از این واقعه مهم ارائه می‌دهند که اغلب هم مورد توجه مخاطبان قرار می‌گیرند. ما در نوشتار پیش‌رو نگاهی داشته‌ایم به آثار سینماگران مشهدی که با محوریت انقلاب اسلامی ساخته شده‌اند و جریان‌ساز بوده‌اند. فیلم‌هایی که با وجود گذشت سال‌ها از ساختشان همچنان بارزش و دیدنی هستند.

- اولین تولید سینمای ایران

مرحوم امیر قویدل، اولین فیلم‌سازی است که برای ساخت اثری مرتبط با پیروزی انقلاب اسلامی پیش‌قدم شد و در ادامه نیز چندین اثر تأثیرگذار دیگر را هم جلودوربین برد. همین اتفاق باعث شد که به او لقب پدر سینمای انقلاب اسلامی را بدهند. فیلم «خون بارش» به کارگردانی و نویسندگی این هنرمند به عنوان اولین تولید سینمای ایران بعد از پیروزی انقلاب بوده و تا تابستان سال ۱۳۵۸ جلودوربین رفت و تبدیل به نقطه عطفی در تاریخ سینمای ایران شد. فیلمی درباره امتناع سه سرباز گارد شاهنشاهی از رویاری نظامی با شرکت کنندگان در راهپیمایی ۱۷ شهریور ۱۳۵۷ و قرار آن‌ها از یادگان قصر با اسلحه‌هایشان که ایده اولیه ساختش سه روز پس از ورود حضرت امام^(ع) به کشور، میان امیر قویدل و رسول صدراعظمی مطرح شد. صدراعظمی در یکی از گفت‌وگوهایش درباره ساخت «خون‌بارش» این‌گونه توضیح می‌دهد: «من و امیر قویدل سال‌ها پیش از انقلاب با هم دوست بودیم و بیشتر وقت‌های آزادمان را با یکدیگر می‌گذرانیدیم. اود آثار سینمایی تجربه دستپاری کارگردانان بسیاری را می‌دیدم. این آثار توضیح می‌دهد: «من انقلاب‌شدم‌با ما پرواز انقلاب به تهران آمدیم و سه روز بعد یعنی در ۱۵ بهمن ۱۵۷امیر پیش من آمد و گفت می‌خواهم فیلم بسازم. آن روزها من در بخش اجتماعی روزنامه‌اطلاعات فعالیت می‌کردم و گزارش‌های دستم آمد که داستان سه سرباز بود. آن‌ها از تیراندازی به مردم در روز ۱۷ شهریور در میدان ژاله امتناع کرده بودند و پس از آن برایشان مشکلاتی ایجاد شده بود. من این گزارش را به امیر قویدل دادم و او نیز خوشش آمد و قرار شد کار را انجام دهیم. شهید قاسم‌دهقان یکی از همان سه سرباز آن گزارش بود و ما با ایشان درباره ساخت این فیلم صحبت کردیم و شرطمان این بود که همه شخصیت‌ها واقعی باشند و حتی جالب است بدانید که قاسم، خواهر، مادر و همسایه‌اش را هم به پروژه آورد.

«خون بارش» ترکیبی از مستند و درام است و از نظر قواعد سینمایی اثری استاندارد محسوب می‌شود. فیلمی که شکل درستی از آنچه سینمای انقلاب اسلامی باید باشد خود با این می‌کند. نکته جالب توجه دیگر درباره ساخت «خون بارش» این است که قویدل برای آن یک ریال دستمزد نگرفت و با این همه، برای این کار از هیچ چیزی فروگذاری نکرد.

- قدم دوم با «برنج خونین»

امیر قویدل، فیلم‌سازی خودساخته بود که

اعتصابی راه آهن و شرکت نفت برای رسیدن به مناطق سردسیر تغییر مسیر می‌دهد. در بین راه ارتش وارد عمل شده و قطار متوقف می‌شود و رئیس و همراهش نیک‌نژاد کارگردانی کرد. فیلمی که به مسائل سیاسی- اجتماعی سال‌های قبل از انقلاب می‌پرداخت و درباره نابود کردن مزارع برنج کشور از سوی جاسوسان آمریکا با همکاری وزارت کشاورزی پهلوی ومحتاج کردن مردم به واردات این محصول مهم و استراتژیک بود. در فیلم «برنج خونین» حدود دوازده بازیگر جلو دوربین رفته‌اند، از این‌رو می‌توان این اثر را جزو آثار پر بازیگر برشمرد. در خلاصه داستان این فیلم چنین آمده‌است: «گروهی از کارگزاران دولت با طوطه آمریکایی‌ها برای نابود کردن مزارع برنج در شاهلزارها گرم ساقه خوار رها می‌کنند. هدف آن‌ها افزایش واردات برنج است. مهندسی به نام حمید از موضوع مطلع می‌شود و دوستش، مهندس نادری، را نیز در جریان می‌گذارد. عوامل امنیتی حمید را به قتل می‌رسانند. مهندس نادری روستاییان را در مبارزه با گرم ساقه خوار آموزش می‌دهد. از این رو مأموران قصد دارند او را نیز به قتل برسانند…».

● **ساخت انقلابی‌ترین فیلم سینمای ایران**
قویدل با ساخت فیلم‌های «خون بارش» و «برنج خونین»، جریان‌ساز شد اما به باور بسیاری از منتقدان وا‌هالی سینما، ساخت فیلم «ترن» نقطه عطف کارنامه حرفه‌ای او بوده‌است. فیلمی که یکی از انقلابی‌ترین آثار سینمای ایران محسوب می‌شود. این فیلم با بازی هنرمندان شاخص و بنامی چون فرامرز قربیان، خسرو شکیبایی و عنایت‌... بخشی در سال ۱۳۶۶ تولیدشد. داستان آن نیز درباره قطار حامل سوختی است که به سمت اصفهان درحال حرکت است ولی با نقشه رئیس قطار و کارگران

«برای آزادی»؛ مستندی که پس از ۲۵ سال به نمایش درآمد

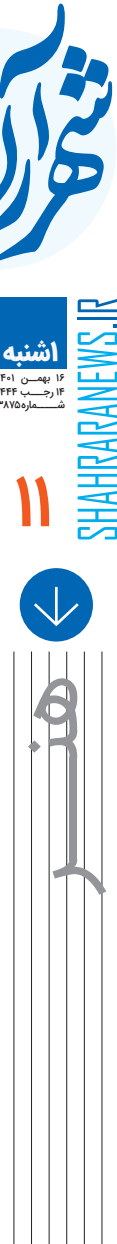
فیلم‌سازان خراسانی علاوه بر اینکه در ساخت آثار سینمایی با مضامین انقلابی پیش‌قدم بودند، در ساخت آثار مستند مرتبط با پیروزی انقلاب اسلامی هم اولین گام‌ها برداشتند. حسین ترابی، کارگردان اهل سبزوار، سال ۱۳۵۸ مستندی به نام «برای آزادی» را تولید کرد که به‌عنوان یکی از آثار تأثیرگذار ساخته‌شده درباره اتفاقات انقلاب اسلامی شناخته شد. این مستند دوساعته، آتش‌سوزی سینما رکس آبادان در مرداد ۵۷ تا زمان برگزاری انتخابات در

فروردین سال ۵۸ را به تصویر می‌کشد. ترابی در گفت‌وگویی که سال‌ها پیش با خبرگزاری ایسنا داشت درباره ساخت «برای آزادی» گفته بود: در آن دوران من فکر می‌کردم که باید اتفاقات آن روزها ثبت‌شود که به‌دلیل سنگ‌اندازی‌های رژیم‌پهلوی، هیچ امکاناتی در اختیار ما گذاشته نشد تا اینکه گفتم اگر به ما تجهیزات ندهند در انبار را می‌شکنم و دوربین برمی‌دارم. در نهایت پس از این سخن، دوربینی به ما دادند و من به همراه دوستم فریدون

است، همراه گروهی وارد روستا می‌شود تا ماجرا را پیگیری کند. عوامل مشهدی فیلم «آفتاب نشین‌ها» با سختی‌های بسیاری این اثر را تولید کرده‌اند. غلام‌رضا موسوی در گفت‌وگویی با موزه سینمای ایران به مشکلات مالی که برای ساخت فیلم «آفتاب‌نشین‌ها» داشته‌اند، اشاره کرده و از پیشنهادی که زنده‌یاد آیت‌... بهشتی به آن‌ها ارائه کرده‌است یاد می‌کند: «برای فیلم «آفتاب‌نشین‌ها» بیست یا سی تومان بیشتر نداشتم و مقداری هم فریدون جیرانی، بیژن امکانیان و مهدی صباغ‌زاده گذاشتند و من یادم آمد زنده‌یاد آیت‌... بهشتی گفته بود اگر به صورت تعاونی کار کنیم به ما کمک می‌کنند به همین دلیل دوباره پیش ایشان رفتم و آیت‌... بهشتی به برادران رخ صفت در سازمان اقتصاد اسلامی یادداشت‌نوشت که ۵۰هزار تومان به صورت قرض الحسنه در اختیار آقای موسوی قرار دهید و من یک روز زمانی که کارم‌ر کیهان تمام‌شده بود برای بردن‌نامه به آن اداره رفتم. نشسته بودم و دیدم کیسه بزرگی آوردند و جلومن گذاشتند و همان برگه‌ای که زنده‌یاد بهشتی نوشته بود را به من دادند و گفتند بنویسم که دریافت شد. بسیار تعجب کردم چون تصور این بود که اول از من چک و سفته‌می خواهند و بعد پول را تحویل می‌دهند. یادم می‌آید ۵۰هزار تومان هم آخر فیلم فرمانده وقت نیروی دریایی به صورت قرض الحسنه به ما داد.» «آفتاب‌نشین‌ها» با بازی علی نصیریان و بیژن امکانیان جزو آثاری است که در اولین دوره جشنواره فیلم فجر به نمایش درآمد.

- فیلمی موفق در گیشه

فیلم «سنا تور» دیگر همکاری مشترک مهدی صباغ‌زاده، غلامرضا موسوی و فریدون جیرانی در قامت کارگردان، تهیه‌کننده و نویسنده است که با محوریت

«توهم» روی صحنه می‌رود

نمایش «توهم» به نویسندگی و کارگردانی علیرضا پاکدلیان از روز چهارشنبه ۳ اسفند در تماشاخانه شمایل واقع در خیابان پاس‌تور ۱۱ پلاک ۲ روی صحنه می‌رود. به گزارش شهرآرا، از بازیگران این اثر می‌توان به رضا خالویی، صالح اخلاقی، ایمان دارابی، فائزه کریمی و حجت حدادیان اشاره کرد. در خلاصه داستان نمایش «توهم» نیز آمده است: «من پویا هستم. یک نویسنده، اما به خاطر یک سری دلایل دیگر داستان نمی‌نویسم تا اینکه یک شب شخصی با من تماس گرفت و من را به خانه شوم خود دعوت کرد و مرا مجبور به نوشتن داستانی شوم و ترسناک کرد.» همچنین در توضیحات این نمایش تأکید شده است که تماشای آن به افراد زیر پانزده سال توصیه نمی‌شود.

اکران آنلاین «افسانه ماردوش»

نمایش «افسانه ماردوش» به کارگردانی محمد جهان‌با، هنرمند مشهدی که با حمایت کانون پرورش فکری کودکان و نوجوانان تولید شده هم‌زمان با دهه مبارک فجر به صورت آنلاین اکران شده است. به گزارش اداره کل روابط عمومی و امور بین‌الملل کانون پرورش فکری کودکان و نوجوانان، نمایش‌نامه «افسانه ماردوش» برگرفته از داستان شاهنامه حکیم ابوالقاسم فردوسی و نوشته منوچهر اکبرلو است که با سرمایه‌گذاری نیکو نقردی تولید شده است. این نمایش روایت سرگذشت ضحاک، پادشاه بیدادگر و مستبد ایران زمین است که پس از جمشید بر اریکه پادشاهی می‌نشیند. در این اثر نمایشی ساجد اندرون، علی ضمیری، محمدرضا علوی، سعید باصری، حسام‌نورمحمدی، احسان صاحب‌دادی، سینا خدادادی، محمدتقی نژاد، پرستش سلطانی و جلال کریم‌زاده به‌عنوان بازیگر ایفای نقش می‌کنند. نمایش «افسانه ماردوش» که در سال ۱۳۹۸ تولید شده است از ۱۲ تا ۲۲ بهمن ۱۴۰۱ به صورت رایگان در پایگاه اینترنتی کانون پرورش فکری کودکان و نوجوانان در دسترس علاقه‌مندان قرار دارد.

اجرای عمومی «ایرانیان» در تالار وحدت

نمایش «ایرانیان» به نویسندگی و کارگردانی رضا صابری، هنرمند پیشکسوت تئاتر مشهد، بعد از پایان رقابت در چهل ویکمین جشنواره بین‌المللی تئاتر فجر، از روز جمعه ۱۴ بهمن در تالار وحدت روی صحنه رفته است. به گزارش ایران تئاتر، در این اثر، اتفاقاتی که در مسیر سفر امام رضا^(ع) از مدینه به خراسان پیش می‌آید به تصویر کشیده می‌شود و از بازیگران آن می‌توان به علیرضا ضیاچمنی، زهره مرادی، کریم جشنی، حامد یزدی، مرتضی ملنجی، سعید ملک نژاد، جنتی غفاری، محمدرضا علوی، محمد طه‌ان و نرگس نوروزی اشاره کرد. این نمایش در چهل ویکمین جشنواره تئاتر فجر، جوایزی در شاخه‌های طراحی لباس (محبوبه سلطانی)، طراحی کریم (الاله بیگدلی)، طراحی نور (منوچهر رحیمی) و تقدیر بازیگری مرد (حامد یزدی) به‌دست آورد.

مشارکت هفت سینما در جشنواره فیلم فجر مشهد

رئیس گروه سینمایی و سمعی - بصری اداره کل فرهنگ و ارشاد اسلامی خراسان رضوی از قطعی شدن مشارکت هفت سینما در بیستمین جشنواره فیلم فجر مشهد خبر داد. سوسن محمدزاده در گفت‌وگو با خبرگزاری ایرنا بیان کرد: پردیس‌های سینمایی هویزه، برقی، اطلس، ویلاژتوریست، سیمرغ، پارک‌بازار و سینما آفریقا هفت سینمایی هستند که برای اکران فیلم‌های چهل ویکمین جشنواره فیلم فجر مشهد اعلام آمادگی کرده‌اند. به گفته او اکران فیلم‌های چهل ویکمین جشنواره فیلم فجر در قالب بیستمین جشنواره فیلم فجر مشهد از ۱۷ بهمن آغاز می‌شود. رئیس گروه سینمایی و سمعی - بصری اداره کل فرهنگ و ارشاد اسلامی خراسان رضوی یادآور شد: هنوز تعداد فیلم‌ها و اسامی آن‌ها برای حضور در بیستمین جشنواره فیلم فجر مشهد مشخص نشده‌است و به محض قطعی شدن، اطلاع‌رسانی خواهد شد.